

Landgoed Olaertsduyn

Rolf Roos

Eind april staan alle bomen net in blad. Het huis wordt na ruim een eeuw langzaam overhuifd door twee echte Californische redwoods, ook bekend als reuzenmammoetbomen of Sequoia's die aan de achterzijde als conische, donkergroene wachters het park overzien. Het zijn de enige twee van Voorne, ze halen een leeftijd van 1000 jaar of meer en zullen een nieuwe skyline gaan vormen. Aan de voorzijde staan spiegelbeeldig twee even oude, lichtgroene lindes. Een deel van de beuken zijn de in het voorjaar rood oplichtende, bruine beuken. Op de voorgrond staan paardenkastanjes aan weerszijden van het grasland bij de vijver.

Een zeer solide landhuis vormt het hart van landgoed Olaertsduyn. Het lijkt voor de eeuwigheid gebouwd door de man die ooit het hele Voornse duin bezat, de Rotterdamse reder William Smith. Zowel landhuis als landgoed zijn rijksmonument. Het is van cultuurhistorisch belang als voorbeeld van een 'jonge' buitenplaats uit de vroege 20e eeuw en herbergt bijzondere bomen en bosflora.

Historie

Olaertsduyn is gebouwd in 1910-1911 naar een ontwerp van architect J.W. Hanrath in de zogenaamde Nieuw Historiserende Stijl. De opdracht kwam van William Smith. James Smith, zijn vader, had dit vochtige gebied aan de binnenduintrand met de oorspronkelijk naam 'Meentewey' (= Voorns voor 'gemeenschappelijke vijver') al sinds 1884 in zijn bezit. William erfde het in 1896. Het zeer representatieve jachthuis was voor William zelf en voor de door hem uitgenodigde stedelijke elite, de skybox van de jaren 20. Het huis werd ook verhuurd aan jachtliefhebbers, voor f 25,- per dag inclusief keukenmeid en verwarming. Smith woonde zelf in Rotterdam, op Trompenburg. In 1946 kwam het in handen van het Administratiefonds Rotterdam, dat meer delen uit het oorspronkelijk grondbezit van de familie van

De eerste echte bewoner vanaf 1933 was een zoon van William Smith, Adriaan Pieter van Hoey Smith, die Olaertsduyn in 1928 erfde. Hij heeft het landgoed vergroot, maar moest het in de oorlog ontruimen toen het Duitse bevel hier inkwartierde. Vele bunkers verschenen tegenover het landgoed.

Hoey Smith verwierf en grotendeels overdeed aan het Zuid-Hollands Landschap. Maar Olaertsduyn, huis en tuin, werd in 1947 verhuurd aan de Volkshogeschool, een instituut in de traditie van de vooroorlogse socialistische beweging, waar vele cursussen werden georganiseerd. In 20 jaar kwamen hier meer dan 25.000 cursisten die naar goed gebruik meededen met eten koken en schoonmaken en in de avond was er volksdansen. Een deel van het terrein was een verpachte tuinderij en er verrees verre van fraaie nieuwbouw waaronder 'het slaaphuis' en de 'weijert'. Na 1980 kon men het niet meer exploiteren en werd Olaertsduyn een conferentiecentrum annex hotel. Het huis is sinds 2016 weer in particuliere handen. Het plan is om in de toekomst het verouderde hotel te vervangen door een Eco Resort.

De oorspronkelijke, smalle entree met bijzondere uilenbeelden van J.C. Altorf is door Duitse bezetter verwijderd. Dit hek wordt gerenoveerd.

Tuin en park

Gelijk met de bouw van het huis maakte tuinarchitect Leonard A. Springer in 1910 een tuin- en parkontwerp met een eenheid van huis, tuin en omringend landschap. Rond het huis liggen symmetrisch aangelegde lanen, verder weg worden de vormen meer landschappelijk. De gebogen paden vormen een ovaal patroon. Een tweede ovaal omsluit het eerste, dat op zijn beurt het huis omsluit. Tussen de twee ovaal is parkachtig bos aangelegd, doorsneden door paden en beekjes die water vanuit het nabijgelegen duin afvoeren. Vanaf het huis leidt een trap naar de lagere siertuin en vandaar naar de grote, symmetrische vijver. Het park wordt doorsneden door drie lanen, die elkaar in het midden van het huis in een enkel punt naderen. Zo vormt zich een, vanaf het hoger gelegen huis zichtbaar, patroon van een ganzenvoet. De buitenste assen zijn met beuken beplant. In 1995 vond na jaren van verwildering restauratie van de tuinaanleg plaats. Zichtassen werden opengehakt, padenstelsels hersteld en 'nieuwe' paden gesloten. De dichtgegroeide vijver werd uitgediept. Later werden hier plantenetende karpers uitgezet, waardoor nu alleen voor karpers oneetbare planten als gele lissen de oevers sieren. De oorspronkelijke bloementuinen onder het terras zijn verdwenen. In 2022 vond opnieuw herstel van de aanleg plaats en werd in het park een rondwandeling opengesteld, die aan de overzijde van de Windgatseweg aansluit op de Heveringen. Deze route volgt deels een van de ovalen van het tuinontwerp.

In hoge beuken aan de voorzijde broedt in alle rust een buizerd terwijl luidruchtige boomklevers de vele nestholten in de oude bomen benutten. Ook de bosuil heeft zich recent spontaan op Voorne gevestigd. In de nacht jagen hier vele soorten vleermuizen op insecten.

1. Aan de Windgatseweg staan in februari veel narcissen, half april gevolgd door tapijten daslook (toepasbaar in salades).

2. In april bloeit ook hier veel daslook, in maart voorafgegaan door bosanemonen en in mei gevolgd door een sierlijk en op Voorne zeldzaam gras: bosgiestgras (zie foto), een soort van oude bossen. Het staat langs het pad in kloekke pollens. In dit deel staan ook lievrouwbedstro en salomonszegel.

3. Een wei tussen het bos. Als het wordt uitgegraven tot een ondiepe poel kunnen hier veel wilde orchideeën gaan groeien, nu is het te droog. Reeën houden zich hier schuil.

4. Bijzonder in Olaertsduyn zijn de slanke sleutelbloemen die aan de rand van het park langs een duinrel een mooie groep vormen.